

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Філософський факультет
Кафедра філософії, соціології і релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до релігієзнавства»

Спеціальності: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Вступ до релігієзнавства
Викладач	Білоус Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	0990946730
Е-mail викладача	sbilous7@gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.1. Обов'язкові дисципліни 2.1.1. Теоретична підготовка
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=122&id_cou=7129
Обсяг дисципліни	90 год.
Кількість кредитів ECTS	3

2. Анотація до курсу.

Вступ до релігієзнавства – пропедевтичний курс для студентів спеціальності «Філософія», що передбачає виклад основної інформації про основи релігієзнавства.

Вступ до релігієзнавства знайомить з релігієзнавством як гуманітарною філософською наукою, з її численними міждисциплінарними зв'язками. Чільне місце відводиться релігії як об'єкту дослідження релігієзнавства, духовному феномену, що має беззаперечну роль для людини і суспільства (духовності культури, мистецтва тощо).

Основи віровчення й обрядовості світових релігій та найбільш поширених національних релігій вивчаються в даному навчальному курсі. Історизм, об'єктивність, толерантність, віротерпимість, повага до свободи совісті і віросповідання – важливі принципи релігієзнавства.

Навчальна дисципліна приділяє увагу також історичним етапам розвитку релігії в Україні. Вчить орієнтуватися в поліконфесійному просторі України, називати основні проблеми і перспективи розвитку конфесій, релігійних організацій. Вказує роль релігії для різних векторів розвитку суспільства і людини.

Вступ до релігієзнавства подає знання про основні поняття і категорії релігієзнавства, орієнтує у напрямках розвитку релігієзнавчої науки.

Навчальний курс “Вступ до релігієзнавства” викладається для студентів вищого навчального закладу IV рівня акредитації, які здобувають ступінь бакалавра (за спеціальністю **033** Філософія).

3. Мета та цілі курсу.

Мета: формування у студентів цілісного та комплексного знання про релігієзнавство, його специфіку, структуру, методологію, основні підходи та проблеми; вивчення основ релігієзнавства як науки про релігію.

Завдання (цілі) курсу:

- визначення актуальності і функцій релігієзнавчого світогляду;
- ознайомлення із релігієзнавством як соціо-гуманітарною дисципліною.
- ознайомлення із структурою академічного та дисциплінарного релігієзнавства.
- ознайомлення із особливостями релігієзнавства в цілому та окремих релігієзнавчих дисциплін (психологія релігії, філософія релігії, історія релігій, історія християнства тощо).
- формування знань студентів щодо закономірностей становлення і розвитку українського релігієзнавства;
- формування системних знань про релігієзнавство і релігію;
- дослідження основних тенденцій, закономірностей та особливостей розвитку релігії як духовного феномену, суспільного явища;
- опанування основними релігієзнавчими поняттями та категоріями; диференціація понять;
- вироблення у студентів навичок самостійного мислення та вміння давати власну, обґрунтовану оцінку релігійно-конфесійним явищам;
- розвиток загальнолюдських морально-духовних цінностей.

Програма навчальної дисципліни складається із 2-х **змістових модулів:**

1. Академічне релігієзнавство: структура, предмет дослідження.
2. Релігії світу: основи релігієзнавчих знань.

Робоча програма передбачає аудиторні заняття (лекційні, семінарські (практичні)) й самостійну роботу студентів. Програма охоплює список рекомендованої (основної і додаткової) літератури, теми лекційних і семінарських (практичних) занять, програмові вимоги до курсу (які допомагають зорієнтуватися студентам у підготовці до контрольної роботи та до екзамену).

Міждисциплінарні зв'язки: «Релігієзнавство», «Філософія», «Культурологія», «Етика, естетика», «Історія релігій» «Історія мистецтва» та ін.

4. Результати навчання (компетентності)

- Володіти базовими загальними знаннями з релігієзнавства.
- Бути обізнаним та обговорювати поточний стан релігієзнавчих досліджень. Використовувати філософську й релігієзнавчу термінологію в усній та письмовій формах.
- Менеджмент інформації з філософських наук.
- Здатність аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для розгляду відповідних пр проблем у сфері філософії
- Аргументувати та захищати власну позицію з ключових проблем.
- Здатність до поглибленого логічного аналізу міркувань, викладених в усній та письмовій формах.
- Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові сфери, використовуючи здобуті філософські й релігієзнавчі знання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредитів ЄКТС.

5. Організація навчання курсу.

Обсяг курсу «Вступ до релігієзнавства»	
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота студентів	60

Ознаки курсу:

Семестр: 1

Спеціальність: 033 Філософія

Навчальний курс (рік навчання): 1

Нормативний / вибірковий: нормативний.

6. Тематика курсу:

Назви навчальних тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		у тому числі			С.р.
Л.	П.	Інд.	С.р.		
1. «Вступ до релігієзнавства» як пропедевтичний курс для студентів спеціальності «Філософія».		2	2		10
2. Релігія як феномен і об'єкт дослідження.		2	2		10
3. Історичні форми та типи релігій.		2	2		10
4. Національні релігії. Буддизм.		2	4		10
5. Авраамічні релігії.		2	6		10
6. Сучасний стан релігій в Україні. Сучасні нетрадиційні релігії. Свобода совісті і віросповідання.		2	2		10
Усього годин	90	12	18		60

Тема 1. «Вступ до релігієзнавства» як пропедевтичний курс для студентів спеціальності «Філософія».

Лекція. 2 години.

План:

1. Особливості виникнення і розвитку релігієзнавства.
2. Об'єкт релігієзнавства. Предмет релігієзнавства.
3. Структура релігієзнавства.
4. Принципи досліджень у релігієзнавстві.
5. Релігієзнавча освіта.

Тема 1. «Вступ до релігієзнавства» як пропедевтичний курс для студентів спеціальності «Філософія».

Практичне (семінарське заняття) – 2 години

План:

1. Особливості виникнення і розвитку релігієзнавства.
2. Об'єкт релігієзнавства. Предмет релігієзнавства.
3. Структура релігієзнавства.
4. Принципи досліджень у релігієзнавстві.
5. Релігієзнавча освіта.

Основна література:

- Колодний А. Релігієзнавство: предмет, структура, риси // http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10103/Kolodny_Relihiyeznavstvo_predmet_struktura.pdf
- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т. М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Шнурова О. Релігієзнавча освіта як фактор формування особистості / О. Шнурова // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. - № 1. – С. 198 – 202.

Тема 2. Релігія як феномен і об'єкт дослідження.

Лекція. 2 години.

План:

1. Визначення поняття «релігія». Сутність релігії.
2. Структура релігії.
3. Функції релігії та її роль в житті суспільства.

Тема 2. Релігія як феномен і об'єкт дослідження.

Практичне (семінарське заняття) – 2 години

План:

1. Визначення поняття «релігія». Сутність релігії.
2. Структура релігії.
3. Функції релігії та її роль в житті суспільства.

Основна література:

- Колодний А. Релігієзнавство: предмет, структура, риси // http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10103/Kolodny_Relihiyeznavstvo_predmet_struktura.pdf
- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т. М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.
- Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.
- Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.

Тема 3. Історичні форми та типи релігій.

Лекція. 2 години.

План:

1. Типологізація і класифікація релігій.
2. Теорії походження релігії.
3. Ранні форми релігійних вірувань.

Тема 3. Історичні форми та типи релігій.

Практичне (семінарське заняття) – 2 години

План:

1. Типологізація і класифікація релігій.
2. Теорії походження релігії.
3. Ранні форми релігійних вірувань.

Основна література:

- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т. М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.
- Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.
- Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.

Тема 4. Національні релігії. Буддизм.

Лекція. 2 години.

План:

1. Індуїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
2. Джайнізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
3. Сикхізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
4. Конфуціанство: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
5. Синтоїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
6. Буддизм: виникнення; джерела віровчення; основи віровчення; обрядовість. Напрями буддизму.

Тема 4. Національні релігії. Буддизм.

Практичне (семінарське заняття) – 4 годин

План:

1. Індуїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
2. Джайнізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
3. Сикхізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
4. Конфуціанство: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
5. Синтоїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
6. Буддизм: виникнення; джерела віровчення; основи віровчення; обрядовість. Напрями буддизму.

Основна література:

- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т. М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.
- Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.
- Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.

Тема 5. Авраамічні релігії.

Лекція. 2 години.

План:

1. Іудаїзм.
2. Християнство.
3. Іслам.

Тема 5. Авраамічні релігії.

Практичне (семінарське заняття) – 6 годин

План:

1. Іудаїзм: джерела віровчення; основи віровчення; обрядовість; напрями.
2. Християнство: джерела віровчення; основи віровчення (Символ віри, догмати). Християнські таїнства.
3. Християнська етика і мораль: заповіді християнства. Притчі Христові.
4. Православ'я: «дванадесять» свята. Структура Вселенського православ'я. Розколи. Отримання Томосу Православною Церквою України й місце ПЦУ в структурі Вселенського православ'я.
5. Католицизм: особливості віровчення. Обряди католицької церкви. Ватикан.
6. Українська греко-католицька церква (УГКЦ): особливості віровчення і обряду. Видатні патріархи УГКЦ.
7. Протестантизм: загальні основи віровчення; напрями протестантизму; особливості культу.
8. Іслам: виникнення; джерела віровчення; основи віровчення; особливості обряду. Напрями ісламу.

Основна література:

- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т.М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.
- Докаш В.І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.
- Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.

Тема 6. Сучасний стан релігій в Україні. Сучасні нетрадиційні релігії. Свобода совісті і віросповідання.

Лекція. 2 години

План:

1. Поліконфесійний склад населення України.
2. Сучасні нетрадиційні релігії. Класифікація. Місце в Україні
3. Свобода совісті і толерантність у міжконфесійних відносинах.

Тема 6. Сучасний стан релігій в Україні. Сучасні нетрадиційні релігії. Свобода совісті і віросповідання.

Практичне (семінарське заняття) – 2 години

План:

1. Релігії в Україні на сучасному етапі. Християнські конфесії України.
2. Екуменічний діалог релігій і релігійних організацій в Україні.
3. Сучасні нетрадиційні релігії. Свобода совісті і толерантність у міжконфесійних відносинах.

4. Визначення понять: духовність; вільнодумство; атеїзм; секуляризація; сакральна (релігійна) культура.

Основна література:

- Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.
- Кучера Т.М. Релігієзнавство: навчальний посібник / Т. М. Кучера. – К, 2016. – 95 с.
- Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.
- Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.
- Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.

7.ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ «ВСТУП ДО РЕЛІГІЄЗНАВСТВА»:

1. Особливості виникнення і розвитку релігієзнавства.
2. Об'єкт релігієзнавства. Предмет релігієзнавства.
3. Структура релігієзнавства.
4. Принципи досліджень у релігієзнавстві.
5. Релігієзнавча освіта.
6. Визначення поняття «релігія». Сутність релігії.
7. Структура релігії.
8. Функції релігії та її роль в житті суспільства.
9. Типологізація і класифікація релігій.
10. Теорії походження релігії.
11. Ранні форми релігійних вірувань.
12. Індуїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
13. Джайнізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
14. Сикхізм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
15. Конфуціанство: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
16. Синтоїзм: виникнення, основи віровчення; традиції і звичаї.
17. Буддизм: виникнення; джерела віровчення; основи віровчення; обрядовість. Напрями буддизму.
18. Іудаїзм: джерела віровчення; основи віровчення; обрядовість; напрями.
19. Християнство: джерела віровчення; основи віровчення (Символ віри, догмати). Християнські таїнства.
20. Християнська етика і мораль: заповіді християнства. Притчі Христові.
21. Православ'я: «дванадесять» свята. Структура Вселенського православ'я. Розколи. Отримання Томосу Православною Церквою України й місце ПЦУ в структурі Вселенського православ'я.
22. Католицизм: особливості віровчення. Обряди католицької церкви. Ватикан.
23. Українська греко-католицька церква (УГКЦ): особливості віровчення і обряду. Видатні патріархи УГКЦ.
24. Протестантизм: загальні основи віровчення; напрями протестантизму; особливості культу.
25. Іслам: виникнення; джерела віровчення; основи віровчення; особливості обряду. Напрями ісламу.
26. Релігії в Україні на сучасному етапі. Християнські конфесії України.
27. Екуменічний діалог релігій і релігійних організацій в Україні.
28. Сучасні нетрадиційні релігії. Свобода совісті і толерантність у міжконфесійних відносинах.

29. Визначення понять: духовність; вільнодумство; атеїзм; секуляризація; сакральна (релігійна) культура.

30. Релігієзнавча наукова публікація: висновки студента на основі попереднього опрацювання (див. Хрестоматійні матеріали).

- Актуальні проблеми і перспективи релігієзнавчої науки України. Думки до 25-річчя українського академічного релігієзнавства. / Анатолій Колодний
- Основні аспекти методології релігієзнавчого дослідження / Л.Г. Конотоп
- Віра як релігійний феномен / О. Предко /
- Японські релігії як приклад сучасного синкретизму / О.О. Градець //
- Міжрелігійні шлюби в контексті взаємодії етнічного та релігійного в іудейському сімейному праві / Муллокандова О. М.
- Вплив релігії на соціально-економічне становище країн світу в сучасних умовах / Іващенко М. В.
- Морально-етичні основи християнських цінностей / Пирог Ганна.
- Церква і екуменізм: кроки до об'єднання / О.М. Шепетяк

7. Система оцінювання курсу «Вступ до релігієзнавства»:

Контроль	Шкала балів на практичному занятті	Аудиторна робота (поточні усні відповіді, план-конспект; реферат; підсумкові усні відповіді)	Самостійна робота студента (презентації, пошуково-творча робота, план-конспект занять)	Контрольна робота /тести	Екзамен	Всього балів
Бал	«5»			50		
Ваговий коефіцієнт		10				
Максимальна кількість балів		40	5	5	50	«100»
				„5” – 45-50 „4” – 35-44 „3” – 25-34 „2” – 0-24		„5” (A) – 90 - 100 „4” (B) – 80 – 89 „4” (C) – 70-79 „3” (D) – 60 -51 „3” (E) – 50 - 59 „2” (FX) – 9– 26 „2” (X) – 25 - 0

8. Політика курсу.

Політика курсу «Вступ до релігієзнавства» передбачає активне відвідування аудиторних занять, самостійну роботу студента, виконання запланованих завдань аудиторних занять.

Студенти, що з певних причин пропустили одне чи більше занять, зобов'язуються відпрацювати тему, добре орієнтуватись у програмових вимогах до теми, пройти поточну форму контролю.

До екзамену допускаються студенти, які склали завдання на практичних заняттях, відвідували аудиторні заняття, виконали СРС, контрольну роботу і досягли 30-50 балів.

Види роботи з «Вступ до релігієзнавства», методи контролю; бали.

- 1) аудиторна робота (лекції, практичні (семінарські) заняття) (40 балів);
- 2) самостійна робота студентів (5 балів),
- 3) контрольна робота (/тести) (5 балів).
- 4) екзаменаційна робота (50)

Оцінювання екзаменаційної роботи. Загальний бал – 50 балів.

Перше завдання екзаменаційної роботи стосується модуля 1 – «Академічне релігієзнавство». Оцінюється – 10 балів.

Друге завдання стосується модуля 2 «Релігії світу (національні релігії): основи релігієзнавчих знань»; оцінюється - 10 балів.

Третє завдання стосується модуля 2 «Релігії світу (світові релігії): основи релігієзнавчих знань»; оцінюється – 20

Четверте завдання – попереднє прочитання і письмовий аналіз наукової статті - оцінюється 10 балів.

Водночас, допускається усний захист письмової роботи студента у присутності інших студентів групи.

Сумарно, оцінки за практичні заняття і за екзамен складають підсумок балів з дисципліни «Вступ до релігієзнавства».

9. Рекомендована основна література.

№	Назва.	К-сть прим.
1	Академічне релігієзнавство / Колодний А.М. – К., 2000. – 862 с.	1
2	Борозенець Т.А., Гаврилюк Т.В. Релігієзнавство: навч. посіб. / Т.А. Борозенець, Т.В. Гаврилюк // За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2013. – 185 с.	1
3	Гнот С. Релігієзнавство. – Львів, 2011. – 161 с.	1
4	Докаш В. І. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. - 2-ге вид., доопр., доп. - Чернівці: Наші книги, 2012. - 784 с.	1
5	Лешан Ю. Основи релігієзнавства. – Чернівці, 2005, 304 с.	1

Додаткова література.

№	Назва
1	Колодний Анатолій. Актуальні проблеми і перспективи релігієзнавчої науки України. Думки до 25-річчя українського академічного релігієзнавства / Анатолій Колодний

	https://uars.info/prints/ur/2016_80.pdf
2	Основні аспекти методології релігієзнавчого дослідження / Л.Г. Конотоп // Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2014. № 2 (20). – С . 19 – 22.
3	Віра як релігійний феномен / О. Предко/ http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39251/2005_34_3.pdf?sequence=1
4	К. Возьний. Індуїзм і сучасна економіка. http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6462/3/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D1%83%D1%97%D0%B7%D0%BC%20%D1%96%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.PDF
5	Японські релігії як приклад сучасного синкретизму / О.О. Градець // file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Ipa_2011_2_11.pdf
6	Міжрелігійні шлюби в контексті взаємодії етнічного та релігійного в іудейському сімейному праві / Муллокандова О. М.// http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22327/1/Nchnpu_7_2015_34_12.pdf
7	Вплив релігії на соціально-економічне становище країн світу в сучасних умовах/ Іващенко М. В. // file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/binf_2012_10_12%20(1).pdf
8	Морально-етичні основи християнських цінностей / Пирог Анна // http://eprints.zu.edu.ua/23294/1/2003%20%D0%9C%D0%9E%D0%A0%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E-%D0%95%D0%A2%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%86%20%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%A5%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%AF%D0%9D%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%A5%20%D0%A6%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%99%20%D0%9B%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%B2.pdf
9	Церква і екуменізм: кроки до об'єднання / О.М. Шепетяк // http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86997/08-Shepetyak.pdf?sequence=1
10	Юрій Табак. Православ'я і католицизм: Основні догматичні та обрядові розбіжності (Короткі нариси). Львів: Видавництво Українського Католицького Університету 2007. 66 с.

Викладач: Білоус Світлана Іванівна